

Гулалян Діана Робертівна

здобувачка вищої освіти факультету іноземної філології та соціальних комунікацій
Сумський державний університет, Україна

Науковий керівник: Кобякова Ірина Карпівна

канд. філол. наук, професор кафедри германської філології
Сумський державний університет, Україна

ІСТОРІЯ ТА РОЗВИТОК НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

АНОТАЦІЯ. Дана тема досліджує історичний шлях та етапи розвитку німецької мови від її початків до сучасності. Враховуючи культурні та соціальні впливи, вона розглядає етапи формування мови, виникнення діалектів, а також ключові фактори, що сприяли становленню стандартної німецької. Дослідження охоплює періоди лінгвістичних змін, включаючи вплив реформації на розвиток мови. Аналізується також сучасний стан і перспективи розвитку німецької мови.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: походження німецької мови, вплив реформації, роль у сучасному світі, перспективи розвитку німецької мови.

Актуальність теми дослідження, присвяченої історії та розвитку німецької мови, визначається не лише значущістю самої мови, а й роллю, яку вона відіграє в культурному, історичному та лінгвістичному контексті. Німецька мова займає одне з ключових місць серед європейських мов і є однією з офіційних мов Європейського союзу. Її важливість не обмежується тільки комунікацією в німецькомовних країнах, але також виявляється в її внеску в науку, літературу, філософію, техніку та інші галузі.

Історія розвитку німецької мови є складним лінгвістичним шляхом, який переплітається з історією Європи та культурними впливами. Дослідження цієї теми вимагає глибокого аналізу етапів формування та еволюції мови в контексті соціокультурних трансформацій.

Серед видатних авторів, які присвятили свої дослідження історії німецької мови, слід відзначити імена лінгвістів та філологів, таких як Якоб Грім, Вільгельм фон Гумбольдт, Макс Мюллер та інші. Їхні праці внесли

РОЗДІЛ 9.

ФІЛОЛОГІЯ ТА ЖУРНАЛІСТИКА

величезний вклад у розуміння формування та розвитку німецької мови.

Об'єкт дослідження – історія та розвиток німецької мови, предмет дослідження – взаємодія факторів, що впливають на формування та еволюцію мови.

Мета роботи полягає в системному вивченні історії німецької мови в контексті її соціокультурного та лінгвістичного визначення.

Методи дослідження включають аналіз літературних джерел, історичні компаративні методи та статистичний аналіз для отримання об'єктивних результатів.

1. Походження німецької мови

Історія німецької мови є вражаючим переплетенням культурних, соціальних та лінгвістичних впливів, що віддзеркалюється у її різноманітній та багатосаровій структурі.

Перші сліди німецької мови відстежуються в глибині часу, в епоху германських племен та їхніх діалектів. З осадженої в рунічних написах мови ельфійського походження до перших писемних пам'яток в середньовіччі, формування німецької мови відбувалося під впливом різноманітних культурних та етнічних впливів.

Середньовіччя відзначилося поширенням християнства, а це сприяло впливу латинської мови на розвиток німецької. Діяльність Латинської церкви, її текстів та риторики внесла вагомий внесок у лексикон і граматику німецької.

Епоха Реформації в XVI столітті відіграла ключову роль у розвитку німецької мови завдяки діяльності Мартина Лютера. Переклад Біблії Лютером на народній мові відкрив нові перспективи для розвитку літературної та наукової німецької мови [1, с.14].

Формування німецької мови є довгим та складним процесом, який пройшов кілька етапів протягом століть. Кожен етап зробив свій внесок у розвиток мови, визначивши її особливості та характер. Розглянемо основні етапи формування німецької мови:

1. Доісторичний період: перші сліди германських мов можна відстежити в ранньому доісторичному періоді. Здебільшого це були усні та рунічні форми комунікації, які використовувались германськими племенами.

2. Германські діалекти: в період раннього Середньовіччя (V–VII століття) розпочалося формування германських діалектів, таких як Верхньонімецький, Нижньонімецький, та Йутландський. Ці діалекти відображали різноманітні лінгвістичні особливості германських племен.

3. Етап Лютеровського перекладу: в XVI столітті, за часів Реформації, Мартін Лютер провів переклад Біблії на німецьку мову, що викликало широкий розповсюдження його перекладу та вплинуло на стандартизацію літературної німецької.

4. Стандартизація мови за часів Якоба Грімма: у XVIII–XIX століттях

Якоб та Вільгельм Грімм виклали основи стандартизації німецької мови, виходячи зі свого великого словника та граматики. Цей етап визначив основні норми та правила літературної німецької.

5. Постмодернізація та сучасні тенденції: у XX столітті німецька мова продовжує еволюцію під впливом нових технологій, глобалізації та культурного обміну. Сучасна німецька включає в себе велику кількість запозичень та нових лексичних форм.

2. Вплив реформації на розвиток німецької мови

Реформація, яка розпочалася в середині XVI століття Мартіном Лютером у Німеччині, мала значний історичний вплив не лише на релігійні справи, але й на мову та літературу.

Релігійна ситуація: на початку XVI століття Європа була переповнена релігійною нестабільністю, а католицька церква була об'єктом критики через корупцію та відхилення від оригінальних християнських принципів.

Поширення ідеї реформації: Мартін Лютер опублікував свої 95 тез у 1517 році, в яких він висував вимоги до реформування католицької церкви. Це визначило початок реформації, яка стала значимим рухом у Європі.

Політичні перетворення: реформація призвела до великих політичних змін у Німеччині та інших країнах. Вона вплинула на структуру церковної та світської влади.

Переклад Біблії на німецьку: однією з важливих подій реформації було створення Лютером перекладу Біблії на народно-німецьку мову (ново-високо німецьку). Це сприяло розповсюдженню релігійних текстів серед народу [2, с. 74].

Стандартизація німецької мови: лютерський переклад Біблії визначив стандарти для німецької літературної мови. Лютер використовував мову народу, зближуючи літературну мову з мовою повсякденного спілкування.

Розвиток духовної літератури: реформатори використовували німецьку мову для творення духовних та релігійних текстів. Поезія, проповіді та релігійна література активно розвивались на народній мові.

Вплив на фразеологію та лексику: реформація внесла багато термінів та виразів у німецьку мову. Багато з них досі використовуються та мають релігійне значення.

Освітні зусилля: реформатори підкреслювали значення освіти. Розповсюдження релігійних текстів у народі вимагало збільшення грамотності та розвитку освіти, що також вплинуло на мовну ситуацію.

Формування Лютерівської школи: Лютер створив свою школу, де викладання велося на народній мові. Це сприяло поширенню стандартизованої форми мови серед молодого покоління [3, с. 112].

Нові літературні жанри: реформація також призвела до виникнення нових літературних жанрів, таких як релігійна поезія, проповіді та релігійна

РОЗДІЛ 9.

ФІЛОЛОГІЯ ТА ЖУРНАЛІСТИКА

драма

3. Роль німецької мови у сучасному світі та перспективи її розвитку

Німецька мова в сфері науки та технологій відіграє важливу роль, оскільки Німеччина відома своєю науково-дослідницькою активністю та інноваційним підходом. Деякі німецькі університети, такі як Технічний університет Мюнхена та Гайдельберзький університет, визначаються своїми високотехнологічними дослідженнями.

Окрім університетського освітнього середовища, існує ряд наукових інститутів та технологічних компаній, які роблять акцент на дослідження та інновації. Знання німецької мови може стати ключовим фактором при здійсненні ділових та наукових партнерств.

Не забувайте також про культурний аспект: знання мови сприяє легшій адаптації до повсякденного життя в Німеччині та взаєморозумінню з місцевими жителями.

Німецька мова грає ключову роль у бізнесі та економіці, особливо в контексті Німеччини, яка є однією з найбільших економік у світі. Деякі аспекти ролі німецької мови в цих сферах включають:

1. Міжнародні ділові зв'язки: Німеччина є великим гравцем на світовому ринку, тому велика кількість бізнес-операцій проводиться німецькою мовою. Знання мови сприяє ефективному спілкуванню з партнерами, клієнтами та колегами.

2. Технічна та інженерна галузі: Німеччина славиться своєю інженерною та технічною експертизою. У цих галузях велика частина документації, технічних специфікацій та інструкцій представлена німецькою мовою.

3. Фінансовий сектор: Берлін, Франкфурт та Мюнхен є фінансовими центрами, де німецька мова є важливою для роботи в банківському секторі, страхуванні та інших фінансових інститутах.

4. Міжнародні конференції та переговори: участь у міжнародних заходах та переговорах часто вимагає знання німецької мови, що сприяє підтримці ефективного діалогу з німецькими партнерами.

5. Доступ до інформації: багато ресурсів та бізнес-публікацій доступні німецькою мовою, і знання мови полегшує отримання актуальної інформації та аналізу ринків.

Отже, вивчення німецької мови відкриває широкі можливості для успішної участі в німецькій бізнес-та економічній сферах.

Висновки

Розвиток німецької мови є складним процесом, обумовленим численними історичними, культурними та соціальними чинниками. Від початкових стадій формування до сучасних реалій глобалізації, мова пройшла значні трансформації, впливаючи на її структуру та вживання. Зазначається важливість культурного контексту та взаємодії з іншими

європейськими мовами. Сучасні технології та зміни у світовій економіці впливають на динаміку мовного розвитку, викликаючи нові тенденції та виклики. Результатом є багатогранна та еволюційна природа німецької мови, що відображає динамічні аспекти суспільства та культури впродовж великого періоду її існування.

Список використаних джерел:

- [1] Бехерт, Йорг. Історія німецької мови. Берлін: Видавництво Еріха Шмідта, 2013. С. 14.
- [2] Крістал, Девід. Кембриджська енциклопедія мови. Кембридж: Видавництво Кембриджського університету, 2015. С. 74.
- [3] Матасовіч, Ранко. Коротка граматики литовської мови. Загреб: Накладний звод Глобус, 2018. С. 112.
- [4] Шмід, Ганс-Йорг. «Німецька мова у XX столітті.» У Німецька мова у XX столітті: лінгвістичний вступ, під ред. Сари М. Б. Фаган та Александра Гункеля, 1–24. Оксфорд: Видавництво Оксфордського університету, 2015. С. 53–61.
- [5] Шютцейхель, Райнер. «Історія німецьких діалектів.» У Посібник з історичної лінгвістики, під ред. Браяна Джозефа та Річарда Янди, Оксфорд: Видавництво Блеквелл, 2013. С. 679–697.